

Nr 621.

Av herr **Ekdahl m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 210, med förslag till kommunallag m. m.*

Konstitutionsutskottet hemställde i sitt utlåtande nr 8 vid 1944 års riksdag, att riksdagen med bifall till en i ärendet väckt motion ”i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om utredning rörande lämpligheten av införande i kommunallagarna av sådana bestämmelser, att vid val av stads-, kommunal-, municipal- och kyrkofullmäktige även suppleanter måtte utses för att inträda vid såväl ledamots avgång som vid hinder för honom att bevista sammanträde”.

Utskottets utlåtande var enhälligt. Riksdagens båda kamrar biföllo likaledes enhälligt och utan debatt utskottets förslag.

Den år 1946 tillsatta kommunallagstiftningskommittén, till vilken utredningsuppdraget överlämnades, ställde sig emellertid i sitt år 1952 avgivna utlåtande — s. 95—103 — avvisande till tanken på införande av suppleantinstitutionen i priärkommunernas fullmäktige. Departementschefen har i proposition nr 210 till 1953 års riksdag — s. 67—68 — anslutit sig till kommunallagstiftningskommitténs uppfattning och i huvudsak även till dess motivering. — Såsom de mest betydelsefulla olägenheterna med kommunala fullmäktigesuppleanter framhålles dels faran för att ansvarskänslan hos fullmäktige skulle försvagas, dels att suppleanter, som tillfälligt inkallades, skulle sakna förutsättningar att vara tillräckligt insatta i föreliggande frågor. Dessutom anser kommittén sig genom ett nittiotal inkomna remissvar ha fått dokumenterat, att införande av kommunala fullmäktigesuppleanter kan anses onödigt och olämpligt ute i primärkommunerna.

Även om åberopade utlåtande från konstitutionsutskottet i klämman inskränktes till ett yrkande om utredning, innehöll den motivering, som utskottet anförde och som således också kom att utgöra motiveringen bakom riksdagens skrivelse, ett positivt ställningstagande till frågan om införande av kommunala fullmäktigesuppleanter. Sålunda framhöll utskottet, att ”betydande olägenheter äro förenade med gällande ordning, enligt vilken suppleanter ej finnas för ordinarie ledamöter i fullmäktigeinstitutionerna. Sålunda måste det anses vara olämpligt, att suppleant saknas, för det fall att ledamot t.ex. på grund av sjukdom, för fullgörande av offentligt uppdrag under längre tid eller till följd av jäv i frå-

gor om ansvarsfrihet är förhindrad deltaga i fullmäktiges sammanträden. Nackdelarna med rådande system göra sig särskilt påmint i de fall, då en ledamots frånvaro medför att ett annat beslut fattas än vad som skulle skett om den meningsgrupp den frånvarande tillhör varit fulltaligt representerad. Till stöd för motionens tanke må vidare framhållas det värdefulla i att vid fullmäktigs avgång personer finnas att tillgå, som i anledning av sin tidigare ställning som suppleanter förvärvat erfarenhet eller i varje fall haft större anledning att sätta sig in i det kommunala arbetet. Ett genomförande av en reform i ämnet komme även att innebära en lösning av den i 1938 års förut berörda riksdagskrivelse avsedda frågan om utseende av suppleanter för stadsfullmäktige i våra två största städer vid val av ledamöter till första kammaren. Emot det åsyftade förslaget skulle möjligen kunna invändas, att därigenom ansvarskänslan hos fullmäktiges ordinarie ledamöter komme att undergrävas. Enligt utskottets mening äro emellertid riskerna härför obetydliga, då utskottet förutsätter, att anmält hinder icke må godkännas, med mindre verkligt bärande skäl för utevaro från sammanträde föreligga.”

Till ovan refererade argument kunna fogas åtskilliga andra.

I våra städer och andra tätorter blir gärna en i allmänna angelägenheter intresserad och erfaren medborgare engagerad i en rad allmänna och enskilda förtroendeuppdrag. — Framstående industri- och affärsmän med strängt upptagen tid äro, dess bättre, ofta intresserade för att så långt deras tid kan medge deltaga i det kommunala livet. Skiftesarbete med återkommande bundenhet på arbetsplatsen visst antal eftermiddagar varje månad är en vanlig företeelse i våra industriorter. — Den stadigvarande föryngringen av våra kommunala fullmäktigekårer innebär, att åtskilliga ledamöter genom militär tjänstgöring eller deltagande i folkhögskole- eller andra utbildningskurser för viss tid kunna vara hindrade att deltaga i fullmäktigesammanträden. — Möjligheten att en eller annan gång kunna låta en suppleant rycka in kan i ovan antydda och liknande fall utgöra en förutsättning för att en dugande kraft skall våga åtaga sig mandat i en beslutande församling, där det kvittningsförfarande, som reglerar styrkeförhållandena i den svenska riksdagens vardagsliv, är ett i allmänhet okänt inslag. — Det inträffar säkerligen ofta, att en i vederbörlig ordning utsedd suppleant kan i viss eller i vissa frågor representera en sakkunskap, som kan vara en värdefull tillgång vid frågans behandling i en kommunal fullmäktigeinstitution.

När kommunallagstiftningskommittén med åtminstone visst instämmande från departementschefen anför faran för försvagad ansvarskänsla såsom huvudargument mot införande av kommunala fullmäktigesupple-

anter, innebär detta ett underkännande av ambitionen hos våra kommunala fullmäktigekårer, som vi vägra tro att dessa gjort sig förtjänta av. I sådana sällsynta fall, där en ordinarie ledamot av rädsla för ett allmänt eller mera lokaliserat kommunalt blåsväder skulle vilja söka skydd bakom en suppleant, torde vederbörande bli avpolletterad av sina uppdragsgivare vid första förekommande fullmäktigeval, såvida han inte fryses ut redan dessförinnan. Vi förutsätta såsom självfallet att endast verkligt bärande skäl må godtagas för inkallande av suppleanter.

Vi hysa också den uppfattningen, att om vid sammanräkning av kommunalt fullmäktigeval vissa kandidater förklaras utsedda till suppleanter, komma dessa, med tanke på möjligheten att när som helst få fungera såsom ledamöter i fullmäktige, att följa de kommunala problemen med ett intresse, som är ägnat att göra dem kvalificerade för denna funktion. Man torde icke ha rätt att undervärdera den ambition, som förmår en medborgare att under ifrågasatta förhållanden åtaga sig uppdrag som fullmäktigsuppleant.

Det kan tilläggas, att i Norge av oss här förordade system med särskilt utsedda suppleanter förekommer i kommunala fullmäktigekorporationer, där det av allt att döma fungerar tillfredsställande.

De siffror, 40 för avstyrkande mot 30 för tillstyrkande av den ifrågasatta reformen, vilka redovisas i remissvaren från de 70 landskommuner, som yttrat sig i frågan, verka inte alltför imponerande, speciellt om man lägger märke till att från våra båda nordligaste län inkommit 15 tillstyrkande svar mot 14 avstyrkande och från sådana industrisamhällen, som våra s. k. agglomererade kommuner i allmänhet utgöra, ingått 11 tillstyrkande svar mot 8 avstyrkande.

Det kan med andra ord näppeligen med fog påstås, att den av kommunallagstiftningskommittén åberopade, på ett synnerligen begränsat material byggda gallupundersökningen kan räknas såsom tillräckligt representativ. — Frågan om den allmänna inställningen ute i våra primärkommuner till den här diskuterade reformen kan knappast anses vara klarlagd. Riksdagen har därför att efter eget bedömande taga ståndpunkt med vägande av reella skäl för och emot. — Då, såsom av det ovan anförda framgår, vi anse de reella skälen för införande av suppleantinstitutionen i primärkommunernas fullmäktigekårer väga ojämförligt tyngre än de skäl som kunnat anföras däremot, tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring i föreliggande förslag till kommunallag samt i följdförfattningar till densamma, att vid val av stads-, kommunal- och municipalfullmäktige även suppleanter måtte ut-

ses att inträda såväl vid ledamots avgång som vid hinder för honom att bevista sammanträde, samt
att konstitutionsutskottet måtte utarbета vederbörlig lagtext.

Stockholm den 20 oktober 1953.

Thorvald Ekdahl.

*Filip Kristensson,
Osby.*

Alarik Hagård.

Hernfrid Bark.

Olof Hammar.

Olle Dahlén.

Olof Andersson.

*Nils G. Hansson
i Skegrie.*

*Sven Gustafson
i Göteborg.*
